

**J.M.Q.LE KLEZİONUN YARADICILIĞINDA MİFİK DÜNYADUYUMU  
("QIZILAXTARAN" ROMANI ƏSASINDA)**

Alman misirşünası, arxeoloqu Yan Assmann "Mədəni yaddaş" kitabında yazır: "Mif insanın özünü və dünyanı anlamaq üçün uydurduğu hekayədir. Bizi özünə tabe edən, kəskin tələblər irəli sürən və formalaşdıran gücə sahib bir reallıqdır" [1, s. 85]. Bununla alim həm mifin xüsusiyyəti, həm də funksiyası ilə bağlı tərif verir. Mifin funksiyaları ilə bağlı tərifdə onun bu yazıda əsas diqqət çəkəcəyimiz insanı və dünyanı anlamaqda bir növ yol göstərən olduğuna işarə edilir. Xüsusiyyəti ilə bağlı tərifdə isə reallığı ifadə olunur. Amma bu reallıq mifikliyin, mifin həqiqətən baş vermiş olduğu mənasına gəlmir. Mifin həyatın bir reallığı olduğunu, harda olursa olsun, bir-birinə yaxın ya da uzaq coğrafiyalarda yaşamış olsalar belə hər bir cəmiyyətin miflərə ehtiyac duyduğunu, öz miflərini yaratdığını, bütün xalqların mifik təxəyyül gücünə sahib olduğunu vurğulayır. Bu gün müasir cəmiyyətin fərdləri olaraq Yunan panteonunu təşkil edən Olimp tanrılarının həqiqətən var olduğuna inanmırıq, amma onlarla bağlı miflər vasitəsilə həmin dövr insanların özlərini və kainatı anlamağa çalışdıqlarını başa düşürük.

Le Klezio "Onitşa" romanının nəşri münasibətilə 5 aprel 1991-ci ildə "Le Figaro" jurnalına verdiyi müsahibəsində deyir: "Sanki quruluşları səbəbindən dağılmağa daha çox meyilli olan, təbiətə olduqca bağlı qalan sivilizasiyalar XIX əsrdə qorxunc zərbələrə məruz qaldılar. Biz bu gün miflərimizdən yetim qalmış vəziyyətdəyik, məhz buna görə mən bu romanı yazmaq istədim" [4]. XX əsr insanının narahatlığının səbəbini bir mənada onun miflərdən qoparılması ilə əlaqələndirən və bunu müasir cəmiyyətə tənqidi mövqeyini ifadə etdiyi bir çox yazılarında vurğulayan Le Klezio yardıqlığı üçün mifin əhəmiyyəti iki cəhətdən özünü büruzə verir. Bunlardan birincisi, yazıçının yaratdığı təhkiyədə əsərinin mərkəzinə qoyduğu realizmə nail olmaq üçün nağılvari bir üsuldən istifadə etməsidir. İkincisi, tənqidçilərin bir çoxu belə hesab edir ki, Le Klezio insan taleyinin ən təbii yolla təsvirini yaratmaq üçün mifə müraciət edir.

Le Klezio "İncil" miflərinə və xüsusilə də antik yunan miflərinə tez-tez müraciət edir. Məsələn: "Protokol" romanının baş qəhrəmanının adı Adamdır. Əsərlərindən birinin adı "Tufan"dır. "O biri tərəfə səyahət" əsərinin qəhrəmanı sanki Lilitin müasir formasıdır. "Qızıl axtaran" romanında qızıl axtaranın gəmisi tez-tez Arqanavtların gəmisi ilə qarşılaşdırılır. Romanda qızıl yun ilə qurulan əlaqə şərh xarakterli və ya tək-cə metaforik və simvolik məna daşıyır. Romanda təhkiyəçi bir çox yerdə Arqo gəmisinin və qızıl yunun axtarışına çıxan Yazonun adını çəkir. Le Klezionun "Qızıl axtaran"da nəql etdiyi macərə əslində babasının başına gələnlerdir. Baba həqiqətən də gizli xəzinəni tapmaq üçün Rodriges adasına gedib və Le Klezio romanının mövzusunu buradan götürmüşdür. Yazıçı "Rodriges adasına səyahət" adlı, əslində qızıl axtaranın

gündəliyi xüsusiyyəti daşıyan, bir başqa əsərində babasının təcrübəsinin Yazon mifi vasitəsilə necə formalaşdığını yazır.

Le Klezionun demək olar ki, bütün əsərlərində qəhrəmanları təbiətlə müəyyən formada assosasiya yaradaraq öz kimliklərinin və köklərinin axtarışına səy göstərməkdədirlər. Bu mənada Le Klezio obrazları sözün mifik mənasında qəhrəman olmasalar belə, öz kimliklərini tanımaq üçün keçdikləri yolun, köklərini axtarma cəhdlərinin qəhrəmanlarıdır. Ona görə ki, onlar da mif qəhrəmanı kimi macərələrə atılır, keşməkeşli yollardan keçir, həyatın qaranlıq, kirli üzü ilə tanış olur, ona mane olanlarla mübarizə aparır, qəhrəmanlara xas təhlükəli hərəkətlər edirlər. Bu macərələrdən, təcrübələrdən, imtahanlardan ya qalib ya da məğlub olaraq çıxırlar. Getdikləri yoldan zəfərlə qayıtdıqları zaman qəhrəman sayılırlar, məğlubiyyətlə qayıtsalar özləri fərqiində olmasalar belə yenə də qəhrəmandırlar. Çünki bu mübarizənin sonunda qazandıqları şey “Qızıl axtaran”da olduğu kimi gizlədilmiş xəzinə deyil, özlərinin daxilindəki xəzinədir, özləridir. Le Klezio qəhrəmanları hər biri bu kontekstdə yuxarıda qeyd etdiyim kimi qəhrəman sayılırlar. Le Klezio romanlarında kütləvi xarakter daşıyan, tarixin axarını dəyişdirən, təbii fəlakətlər, müharibə, epidemiya kimi global miqyasda malik olan hadisələrlə insan taleyinə və insanlığın vəziyyətinə işıq salır. Bu minvalla yazıçının romanlarında ibtidai insanın təbiət, kainat, həyatla qurmağa çalışdığı əlaqə bəzi tənqidçilər tərəfindən onun roman dünyasının mifik təbəqəsi hesab olunur. Lakin mifin qavrama səviyyəsi fərdlə məhdudlaşır. Yəni roman qəhrəmanı - fərd, yaşadığı hər hansı bir təcrübəni, təbiətlə bu və ya digər şəkildə qurduğu əlaqəni, arzusuna çatmaq üçün keçdiyi sınaqları, bunların mifik reallığı olub olmadığını bilmədən, kollektiv şüurdan bəhrələndiyinin fərqiində olmadan fərdi şüur müstəvisində yaşayır. Fərdin miflə yaratdığı əlaqə makrokosmosdan mikrokosmosa keçid edir. Le Klezionun roman qəhrəmanlarının bir çoxunun uşaqlıq yaxud yeniyetməlik dövrünə yeni qədəm qoyan insanlar olması bu baxımdan anlaşılıqdır. Çünki onların müqəddəs və təbiəüstü olan ilə arasındakı münasibət daha şüursuz, buna görə də daha təbii münasibətdir. İzabel Gilletin fikrincə uşaqlıq dövrü kainatla orijinal münasibətlər qurmaq baxımından çox əhəmiyyətlidir. Uşağın yetişmə yolunda təcrübədən keçirdiyi hadisələr mifik bir aləm içində cərəyan edir, amma real aləmlə mifin qarşılaşdığı nöqtədə heç bir fəvqəladə hal baş vermir. Fəvqəladə hesab olunan kosmosdur, təbiətdir, (dəniz, külək, səhra, dağlar bu cəhətdən Le Klezio yaradıcılığında vacib yer tutur.) dünyanın özüdür və o kosmosun içində yaşayan insandır. Beləcə, Le Klezionun romanlarında miflər insana, ayrı-ayrılıqda hər bir fərdə dünyada necə əhəmiyyətli bir yer tutduğunu təlqin edir. Romanların baş qəhrəmanlarının adı insanlar olması da maraqlıdır. Adı, sıradan insanlar olmalarına baxmayaraq onlar kainatın bətnində tutduqları yerə görə olduqca imtiyazlıdırlar.

Mifoloji mövzulardan alınan elementlər onlar haqqında belə düşünməyə imkan verir. Qəhrəman macərələrə atılmaq, həyəcanlı hadisələri təcrübə etmək fürsətini etdiyi səfərlər boyunca, yaxud bu səfərlər zamanı qonağı olduğu fərqli ölkələrdə və coğrafiyalarda tapır. Le Klezionun qəhrəmanları bu səfərlərə fərqli məqsəd və səbəblərə görə çıxırlar. Səfərlərin bəzisi məcburiyyətdən olub, qaçış məqsədi daşıyarsa, bəzisi isə istəkli olaraq həyata keçirilir. Kimisi real, kimisi isə xəyali səyahət edir. Bu səyahətlər bir tərəfdən qəhrəman üçün macərə xarakteri daşıyarsa, digər tərəfdən onun öz kimliyini axtarmasına, başqa dünyaların sirrinə və sehrinə vəqif olmasına imkan yaradan canlı bir aləmə aparır. Səyahət mövzusunun planında təbiətin dili, təbiətin şifrəsi, təbiətin yaddaşı, dəniz, səma, İtirilmiş cənnət, Nuh tufanı, Qızıl yun başda olmaqla bir çox mifoloji mövzulara yer verilən Le Klezio romanlarından biri də “Qızıl axtaran” (frns. “Le Chercheur d’or”) romanıdır.

**İtirilmiş cənnət mifi.** Müqəddəs kitablarda Eden bağı deyə adlandırılan və Tanrının insanı yaratdıqdan sonra onun yaşaması üçün yaradıldığına inanılan bağın adıdır. Müqəddəs kitablara görə bu bağda dörd qola ayrılan bir çay, bir Həyat ağacı və bir də yaxşılıq və pislik ağacı var. Allah Adəmin qabırğa sümüyündən Həvvanı yaratmış, insanlığın əcdadı sayılan bu cütlük ilk günahı işləyəne qədər burada yaşamışdır. İlk günahdan sonra buradan qovulmuşlar. Tövrətin “Yaradılış” adlanan hissəsində Eden bağı belə təsvir edilir: “Rəbb Allah torpaqdan insanı yaratdı və onun burnuna həyat nəfəsi üfürdü, beləcə, insan canlı varlıq oldu. Rəbb Allah şərqdə, Edəndə bir bağ saldı və yaratdığı Adəmi oraya qoydu. Rəbb Allah yerdə gözəl görünüşlü və yeməli meyvələri olan

cürbəcür ağaclar, həmçinin bağın ortasında həyat ağacı və xeyirlə şəri bilmə ağacı bitirdi” [Tövrət, Yaradılış 2, s. 3].

“Qızıl axtaran” romanının baş qəhrəmanı olan Aleksisin anası, atası, bacısı Laura ilə birlikdə xoşbəxt yaşadığı Boukan çökəkliyi sanki yer üzündəki cənnətdir. Aleksis ailəsi və dostu Denislə burada təbiətin qoynunda firavan həyat sürür. İki çay, dağlar və dənizin əhatə etdiyi bu çökəklik Aleksis və bacısının xeyir və şər ağacı adlandırdığı ağaclarla birlikdə həqiqətən cənnəti xatırladır və romana mifik bir ab-hava qatır. Bu cənnət bihuşluğu təkcə təbiət, ağaclar, səma, dəniz, dalğa, küləklə qaynayıb-qarışmanın verdiyi xoşbəxtlik deyil. Eyni zamanda azadlığı doyunca yaşamağın verdiyi xoşbəxtlikdir. Bu firavanlığı “Qızıl dövr” mifi ilə bağlı element kimi qiymətləndirmək olar. Çünki J. L. Duttonun qeyd etdiyi kimi : “Qızıl dövr ilkin yanaşmaya görə tanrılarla insanların yer üzündə əmin-amanlıq şəraitində yaşadıkları ehtimal edilən dövr olaraq qəbul edilir” [4, s.88]. Bu yerüzü cənnəti ifadəsini, Qızıl dövr atmosferini ananın ədəbiyyat, tarix, əfsanə, rəvayətlərdən ibarət, şirin səsi ilə danışdığı dərslər tamamlayır. Anasının səsi ilə tamamlanan bu cənnəti sonralar Aleksis İtirilmiş cənnət kimi xatırlayır. Bu yerüzü cənnəti mənzərəsi içində Aleksin anasının keçdiyi dərslər, söylədiyi hekayələr təkcə bu görüntünün, Aleksisnin ana səsinə yüklədiyi böyük mənanın fonetik ifadəsi deyil. Dərsin içindəki hekayələr də mifik işarələri ilə birlikdə Aleksisi başlayacağı macərəyə hazırlayan və fərdi şüurunu formalaşdıran faktorlar olaraq diqqəti cəlb edir. Aleksisin Tövrət və İncillə əlaqəli mifik işarələrlə yüklənmiş cümlələri bizə miflərin üstüörtülü və üstüaçıq şəkildə qəhrəmana yol göstərdiyini, onun səfərə çıxmasında təşəbbüskarlıq göstərərək fərdi şüurunun formalaşmasına dəstək olduğunu göstərir: “Bunlar anamın danışdığı hekayələrdir, o vaxta qədər daha gözəlini daha qəribəsini eşitməmişdim. Amma həqiqətən ən çox sevdiyim hekayə Müqəddəs hekayədir. Tünd qırmızı rəngli dəri ilə üzlənmiş bir kitabdır bu...Şəkillərə baxmaq, səhifənin başında yazılan sözləri və əfsanələri oxumaq üçün səhifələri yavaşca çeviririk. Babil qülləsi kimi, ya da “Yunus peyğəmbər bir balinanın qarında üç gün qaldı və oradan sağ çıxdı” yazılan hər şeydən çox sevdiyim oymalar da var. Uzaqda, üfüqə yaxın yerdə, buludların arasında böyük, yelkənli bir gəmi görünür. Anamdan “o gəmidə kim var?” deyə soruşanda, o cavab vermir. Düşünürəm ki, bir gün balinanın qarından çıxdığı zaman Yunusu görmək üçün bu gəminin içində kimin səfər etdiyini görəcəyəm. Həmçinin, Tanrının göy üzündə, buludların arsında Qüdsün üzərində ordular çıxartığından bəhs edən hekayəti də sevirəm...Laura tarixdən əvvəlki dövrləri, ilk qadının və ilk kişinin yaradılışını, xeyir və şər ağacına dolanmış bədəni ilan bədəninə, başı insan başına oxşayan şeytanın təsvirini daha çox sevir. Laura buna görə xeyir və şər ağacının bizim bağdakı ağaclarla eyni olduğunu düşünür, çünki, o ağacın da ağacımız kimi yarpaqları və meyvələri var” [6, s.29-30].

Romanda Yerüzü cənnəti ilə İtirilmiş cənnət mifləri paralel formada , çox vaxt bir yerdə ortaya çıxır. Romanın avtobioqrafik cəhəti buna imkan yaradır. Bu paralellik o vaxtlar səkkiz yaşında olan bir uşağın xatirələrinin otuz ildən sonra yetkin bir şəxs tərəfindən nəql olunması ilə reallaşır. Təhkiyəçi Aleksisin xatirələrini dilə gətirərkən itirilmiş cənnətin axtarışı altında onun uşaqlığının keçdiyi evə duyduğu həsrəti ifadə edir.

**Tufan və ya dünyanın sonu mifi.** Yerüzü cənnəti daima olduğu kimi qalmayacaq. Cənnət ya yox olacaq ya da onun sakinləri oradan qovulacaqlar. “Qızıl axtaran” bunların hər ikisinə açıq şəkildə işarə edən bir romandır. Bəşəriyyətin ortaq yaddaşına yazılan Nuh Tufanı ilə bağlı miflə də romanda bu və ya digər formada rastlaşırıq: “Su torpağın üstünə sərilib təkrar dağların təpəsinə qalxanda anamın bizə böyük kitabdan oxuduğu tufan əfsanəsini, Nuh peyğəmbərin qaçmaq üçün düzəltməsi və içində hər heyvan növündən bir dənə qoyduğu nəhəng gəmini xatırlayıram.” [6, s. 81].

Romanda Nuh Tufanı mifi ilə birlikdə əlaqələndirilərək verilən dünyanın sonu, xaos və apokaliptik ab-hava sadəcə sona işarə etmir. Le Klezionun digər romanlarında olduğu kimi burada da dağılmanın ardından yenidən qurulma gəlir. Nuh Tufanından sonra dünyada olduğu kimi bəhs etdiyi həmin qasırgadan sonra Aleksis və ailəsinin həyatı da alt-üst olur. Atasının qurduğu elektrik stansiyası dağılır, müflis olur. Əmisi onların torpaqlarını ələ keçirir. Aleksis və ailəsi evlərindən-yəni cənnətdən qovulurlar. Amma İtirilmiş cənnət mifində olduğu kimi bu həm bir son, həm də başlanğıcdır. Hər sonun bir başlanğıc olduğu kimi kainatın da daim dağılıb yenidən qurulduğu

düşünülür, yəni əslində heç nə məhv olmur, sadəcə öz yerini başqa bir şeyə verir. Və bu da həyat-ölüm dialektikası çərçivəsi daxilində hərəkətdədir. Sonsuz dövrə bir tərəfdən də çətin sınaqlardan keçən insana mükafat olaraq xoşbəxtliyə çatacağına inam hissi verir. Beləcə həm fərdi şüurda, həm də kollektiv şüurda hər şeyi silib yenidən başlamaq, yenidən yaratmaq, həyata bağlanmaq və eyni zamanda ölümün də varlığını qəbul etmək düşüncəsi yaranır. Aleksisdə bu dağılmadan sonra naməlum quldur tərəfindən gizlədilmiş qızılı axtarmaq arzusu meydana gəlir.

**Anaqnorsis: Bixəbərlikdən, qəflətdən oyanma.** Le Klezio qızıl axtaranın gündəliyi əhəmiyyətini kəsb edən “Rodrigues adasına səyahət” adlı kitabında babası Aleksis və ailəsinin sürgün edildiyi evdən bəhs edərkən bu evin onun üçün mifik bir ev olduğunu söyləyir. Ona görə ki, bu evə “itgin ev” deyilir. Romanda Aleksisdə qızılı axtarmağa maraq oyadan da Rodrigues adasından tapacağı xəzinə ilə itirdiyi xoşbəxtliyi yenidən qazanmaq düşüncəsi olur. Le Klezionun “Rodrigues adasına səyahət” kitabında söylədikləri Aleksislə babasının macərası arasındakı paralelliyə diqqət çəkməklə yanaşı, axtarışın əsl səbəbini ortaya çıxarır.

Ancaq Aleksisin gözlədiyi və tapdığı fərqli olur. İlk olaraq Aleksis başa düşür ki, xəzinənin yerini göstərdiyini zənn etdiyi şəkillər əslində göyüzünə işarə edir və ulduzlara baxmaq çox vacibdir. Xəzinənin gizlədildiyi güman olunan yer boşdur. Bu hal sujeti adanın yerlilərindən olan Ouma adlı gənc və sirrli qızın varlığı və ona olan məhəbbətdən bəhs edən alleqoriyaya doğru sürükləyir. Burada Ouma primitivizmi simvolizə edir. Tələbatını mümkün olduğu qədər ən az səviyyəyə endirən bu gənc qız ona qızılın lazımsız olduğunu sübut edir: “Əgər çobanlar qızılı tapsalar onu dənizə atarlar” [6, s. 262]. Oumanın bu xəbərdarlığı Aleksis üçün bir həyat dərsi ehtiva edir. Bir növ maariflənmə, oyanma gerçəkləşir. Qızılın çiynlərində ağırlıq yaradan yükündən azad olan Aleksis eşqin verdiyi xəfifliyi duyur. Bu mənada ondan qızılı tapıb tapmadığını soruşan bankirə verdiyi cavab qətidir: “Daha tez-tez gəlirsiniz şəhərə. Bu xəzinənizi tapmağınız mənasınamı gəlir? –Xeyr, əksinə, bu xəzinəni tapmadığım mənasına gəlir” [6, s. 337].

Xəzinəni tapmaq istəyi başdakı hədəfindən yayınmış, daha çox başqa bir xoşbəxtlik aləminə, gələcəkdəki xoşbəxtlik üzərinə fokuslanmışdır. Bu axtarış irəlilədikcə harmoniya dolu bir həyatın qızıldan qiymətli olduğu ortaya çıxır. Bunu antik dövr tragediyalarına əsaslanaraq açıqlayan İzabel Gillet Aleksisin vəziyyətini “anaqnorsis” adlandırır. Yəni bu cəhalətdən, qəflətdən bilgiyə oyanmaqdır. Aleksisin fərdi şüurunun meydana gəlməsində miflərin məxsusi əhəmiyyətini bir başqa cəhətdən də vurğulamaq lazımdır. Bu da qızılın bir bəhanə olması və bu kontekstdə əsil məqsədin miflər vasitəsilə öz kimliyini tapmaq olmasıdır. Yazıçı burada miflər vasitəsilə simvolik olaraq insan həyatının çevrilməsində, insanlığın ortaq keçmişinin izlərinə nəzər salır. Bir neçə dəfə antik miflərin quruluşunda şəxsi təcrübə və yaşadıklarından ilhamlanaraq özü mif yaradan Le Klezio əcdadlarının köklərinə qayıdışı kollektiv yaddaş xəzinəsi olan miflər vasitəsilə həyata keçirir. Belə görünür ki, Le Klezio süni dəyərlər üzərində bərqərar olan, romanda qızılın timsalında maddiyata əsir olan dünyada, Qərbdə miflərin üstündəki pərdəni qaldıraraq elə bil ki, illərdir elmin, texnologiyanın, sosial qayda-qanunların, din, əxlaq, siyasət başda olmaqla bütün növ təzyiq ünsürlərinin insanlığın üzərinə yüklədiyi yüklər, süni qatqılar sayəsində özünəməxsusluğunu itirmiş insanı əvvəlki vaxtların azadlığına, rahatlığına qovuşdurmaq istəyir.

### İstifadə olunmuş ədəbiyyat

1. Assmann Jan. Kültürel bellek, İstanbul, Ayrıntı yayınları, 2014.
2. Bachelard Gaston. Mekanın poetikası, İstanbul, İtiki yayınları, 2014.
3. Cassirer Ernst. İnsan üstünə bir deneme, İstanbul, Yapı Kredi yayınları, 1997.
4. Dutton Jacqueline Louise. The representation of Utopia in the work of Jean-Marie Gustave Le Clezio, University of Adelaide, 1999.
5. Erdemli Atilla. Mitostan felsefeye, İstanbul, Ayrıntı yayınları, 2015.
6. Le Clezio Jean-Marie Gustave. The Prospector, London, Atlantic books, 2008.
7. Le Clezio Jean-Marie Gustave. Voyage to Rodrigues, London, Atlantic books, 2008.
8. Zeynalova Dilbər. Bədii ədəbiyyatda yaddaş və onun funksiyası, Bakı, İpək yolu № 4, səh 91-98, 2018.

9. Кравченко Анна Борисовна. Архетипы в романе Жана-Мари Гюстава Леклезьо “Золотоискатель”, Вестник Балтийского федерального университета им. И. Канта. Сер.: Филология, педагогика, психология. 2017. № 3. С. 65—70.

## XÜLASƏ

“Qızıl axtaran” romanında gördüyümüz qədəri ilə Le Klezio qəhrəmanları miflərin yardımı ilə bir yandan bəşəriyyətin ortaq mədəniyyətinə müraciət edərək orada öz həqiqi kimliyini tapır, bir yandan da mifin onun fərdi şüuruna təsir etməsi üçün bir qapı aralamış olur. İzabel Gillet Aleksisdə xəzinəni tapmaq ümidinin ölməsini bizim bildiyimiz formada şərh edərək, bunun qəhrəmanı yeni bir həyata, yeni bir şüur səviyyəsinə çatdırdığını qeyd edir. Aleksisin qızıl axtarışının daha sonra mənəvi bir axtarışa çevrildiyini, qızılı axtarmaq macərəsinin sonunda özündən başqa heç bir şey tapmadığını söyləyərək, sərgüzəştini məğlubiyyət yox, “məninə” qovuşduran marafonda təşəbbüskar addım olaraq qiymətləndirmək düzgün olar. Bu mənəvi arayışın sonunda nə Aleksis, nə də Le Klezio üçün kainatda var olan dağıdıcı güclər tam mənada yox olmur, bu güclər xoşbəxtlik göstəricisi olan məhəbbət və gözəlliyin gücü qarşısında boyun əyirlər. Bu qızıl axtarma sərgüzəştində Aleksis üçün əsl xəzinə heç şübhəsiz atasından ona qalan və davam etdirilməli olan izdir. Xəzinəni axtarmaq, atanı tapmaq, bir kökü, bir ideali simvolizə edən insanlıq nəslinin içində var olmaqdır. Xəzinənin arxasınca düşmək öz ideal kimliyini axtarmaq, öz alın yazısının izinə düşmək mənasına gəlir. Əsl qızılın eşq olduğunu, özü, öz uşaqlığı olduğunu fərqi varan Aleksis üçün miflər fərdi şüurun meydana gəlməsinə yol açaraq, sonsuzluğun dərinə səbəb olmuşdur. Bu da uzun və məşəqqətli yolun bir növ mükafatı olur.

**Açar sözlər:** *Le Klezio, mif, Qızıl axtaran, roman, itirilmiş cənnət.*

**Rəyçi:** *prof. C.Q.Nağıyev*